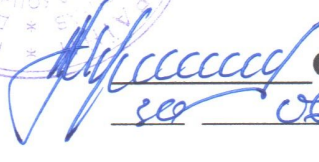

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
полковник поліції

 Олександр МОРГУНОВ
2025

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ з ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
(на основі базової загальної середньої освіти 9 класів, на навчання до
Дніпровського ліцею без пекового спрямування та національно-
патріотичного виховання імені Олександра Гостіщева Дніпровського
державного університету внутрішніх справ)**

Програма обговорена і схвалена на
засіданні Приймальної комісії
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
протокол № 6 від 30 червня 2025 року

Голова предметної комісії
з історії України, кандидат
історичних наук, доцент

Сергій ЦИГУЛЬСЬКИЙ

Дніпро – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму складено для кандидатів на зарахування, які у 2025 році вступають до Дніпровського ліцею безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання імені Олександра Гостіщева Дніпровського державного університету внутрішніх справ на основі базової загальної середньої освіти для здобуття повної загальної середньої освіти.

Програму вступного випробування з історії України складено на основі навчальних програм з історії України для загальноосвітніх закладів освіти (6 – 9 класи), які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 та Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392.

Програма складається з пояснювальної записки, змісту програми (переліку тем, що виносяться на вступне випробування), форми проведення вступного випробування, системи оцінювання результатів вступного випробування та списку рекомендованої літератури.

Метою програми є перевірка знань хронології основних подій та процесів, які відбувалися в ході історії України, головних персоналій української історії, особливостей розвитку соціально-економічної, суспільно-політичної та релігійної сфери життя української нації, етапів розвитку, особливостей та видатних митців національної культури. У тому числі кандидати на зарахування мають продемонструвати такі вміння: правильно визначати дати історичних подій та хронологічні межі; правильно визначати відповідність історичних подій конкретним періодам; правильно визначати досягнення та здобутки конкретних історичних персоналій; правильно визначати причини і наслідки конкретних історичних подій та процесів; встановлювати прості причинно-наслідкові зв'язки.

Програма передбачає перевірку рівня сформованості насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

- хронологічна компетентність – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причинно-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

- просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

- інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначити їх

надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

- логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

- аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Первісна історія України.

1.1. Поява первісної людини на теренах України. Стоянки первісних людей на території України: Королево (Закарпаття), Мізин (Чернігівщина), Кирилівка (м. Київ), Межиріч (Черкащина), Киїк-Коба (Крим). Заняття та спосіб життя первісних людей (мисливців і рибалок, землеробів і скотарів). Організація суспільства за первісних часів. Трипільська цивілізація.

1.2. Дати подій: 1 млн. –10 тис. до н.е. – палеоліт (давній кам'яний вік); 10-6 тис. до н.е. – мезоліт (середній кам'яний вік), 6-4 тис. до н.е. неоліт (новий кам'яний вік); IV–III тис до н.е. – енеоліт (мідно - кам'яний вік); II — I тис. до н. е. - бронзовий вік; 150 тис. років тому – поява неандертальця; 40-35 тис. років тому – «людина розумна» кроманьйонець; IV–III тис до н.е. – Трипільська цивілізація.

1.3. Значення понять і термінів: «археологічна культура», «кам'яний вік», «мідно- кам'яний вік», «неолітична революція», «ранній залізний вік», «*homo sapiens* (людина розумна)», «вождь», «плем'я», «рада старійшин», «ремесло», «родова община (рід)», «стоянка первісних людей», «територіальна (сусідська) община».

1.4. Історично-культурні пам'ятки: 24-20 тис. до н.е. - кін. II – поч. I тис. до н. е. – Кам'яна Могила; перша пол. IV тис. до н.е. – Майданецьке поселення (Трипільська культура).

2. Стародавня історія України.

2.1. Велика грецька колонізація. Античні поліси на території України. Суспільне, господарське життя і побут в античних полісах на території України. Взаємини греків і місцевого населення. Кіммерійці та скіфи на території України. Сармати на території України. Давні слов'яни. Прабатьківщина слов'ян. Початок Великого розселення слов'ян. Суспільне та господарське життя і духовний світ давніх слов'ян. Славини і анти на

теренах України. Походження українського народу.

2.2. Дати подій: VII–III ст. до н.е. – держава скіфів; VIII–VI ст. до н.е. – Велика грецька колонізація; VII ст. до н.е. – перші грецькі колонії у Північному Причорномор'ї; II–IV ст. до н.е. – сармати на території України; 480 р. до н.е. – утворення Боспорського царства; V–VII ст. – Велике розселення слов'ян.

2.3. Значення понять і термінів: «демократія», «демос», «поліс», «колонізація», «колонія», «метрополія», «республіка», «монархія», «Велике розселення слов'ян».

2.4. Історично-культурні пам'ятки: V ст. до н.е. – III ст. н.е. – Херсонес Таврійський, VI–IV ст. до н.е. – Ольвія, IV ст. до н.е. – Товста Могила, V – IV ст. до н.е. – Кам'янське городище, золота пектораль із кургану Товста Могила – IV ст. до н.е.;

3. Доба Русі-України (Київська держава)

3.1. Основні версії походження назви «Русь» («Русь-Україна»). Передумови утворення держави у слов'ян, які жили на теренах сучасної України. Розселення слов'янських племен на території сучасної України. Суспільство та господарство східних слов'ян. Заснування міста Київ. Правління руських князів у IX – XIII ст. Впровадження християнства. «Руська правда». Влада. Суспільний устрій. Господарство. Міста. Ремесла. Торгівля. Поліцентричність руської державності в другій половині XI – першій половині XIII ст.

3.2. Дати подій: VIII ст. – утворення племінних князів; 882 р. – об'єднання Олегом Київської та Новгородської землі (утворення держави Русь); 945-964р.р. – регентство княгині Ольги; 980-1015р.р. – князування Володимира Святославовича; 988 р. – запровадження християнства на Русі; 1019-1054р.р. – князування Ярослава Мудрого

3.3. Персоналії: князів Кия, Аскольда, Олега, Ольги, Святослава, Володимира Святославовича (Великого), Ярослава Володимировича (Мудрого), Володимира Всеволодовича (Мономаха); Нестора-Літописця.

3.4. Значення понять і термінів: «віче», «данина», «полюддя», «дружина», «князь», «печеніги», «Русь» («Русь-Україна»), «берестяна грамота», «бояри», «вотчина», «снеми», «графіті», «ікона», «книжкові мініатюри», «митрополія», «мозаїка», «фреска», «собор», «шлюбна дипломатія».

3.5. Історично-культурні пам'ятки: 1037 р. – завершено будівництво Софійського собору в Києві; 1051 р. – заснування Києво-Печерської лаври; 1113 р. – літописний звід Нестора «Повість минулих літ»; 1187 р. – перша

згадка назви «Україна» в писемних джерелах, створення «Слова о полку Ігоревім».

4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава, «Держава Романовичів»).

4.1. Волинь і Галичина в кінці XII – середині XIII ст. Утворення Королівства Руського (Галицько-Волинської держави, «держави Романовичів»). Походи монголів на Русь. Особливості підпорядкування Королівства Руського («держави Романовичів») та інших князівств Русі-України Монгольській імперії. Відновлення влади Романовичів на Волині та в Галичині. Коронування Данила Романовича. Волинь і Галичина за наступників короля Данила. «Вигасання» династії Романовичів та боротьба претендентів на її спадщину.

4.2. Дати подій: 1199 р. – об'єднання Волинського і Галицького князівства, 1223 р. – битва на річці Калка, 1240 р. – захоплення м. Київ монголами; 1253 р. – коронування Данила Романовича.

4.3. Персоналії: Ярослава Осмомисла, Романа Мстиславовича, Данила Романовича, Лева Даниловича, Юрія Львовича.

4.4. Значення понять і термінів: «баскак», «король», «хан», «ярлик», «боярська рада».

4.5. Історично-культурні пам'ятки: Галицько-Волинський літопис (кінець XIII ст.); Успенський собор у Володимирі-Волинському (1160 р.); церква Пантелеймона в Галичі (кінець XII ст.); П'ятницька церква в Чернігові (кінець 12 ст.).

5. Українські землі у складі іноземних держав у період другої половини XIV - першої половини XVI ст.

5.1. Інкorporація руських земель до складу Великого князівства Литовського, Польського королівства та інших держав. Боротьба Великого князівства Литовського та Польського королівства з Тевтонським орденом. Кревська, Городельська унії та їх вплив на руську політичну еліту. Русь як окремий регіон у Польському королівстві. Руські землі в суперництві Польщі та Литви. Династична ідея Руського князівства. Особливості державних устроїв Великого князівства Литовського та Польського королівства. Формування шляхетського стану. Суспільні відносини на теренах сучасної України в XIV – XV ст. Сільське господарство. Міста, магдебурзьке право. Ремесла і торгівля.

5.2. Дати подій: 1362 р. – битва на річці Сині Води; 1385 р. – Кревська унія; 1410 р. – Грюнвальдська битва; 1413 р. – Городельська унія; 1429 р. – з'їзд європейських монархів у Луцьку; 1447 р. – привілей Казимира IV для землевласників Великого князівства Литовського; 1471 –

ліквідація Київського удільного князівства.

5.3. Персоналії: князів Гедиміна, Ольгерда, Вітовта, Свидригайла; Юрія Котермака (Дрогобича).

5.4. Значення понять і термінів: «еліта», «магдебурзьке право», «магнат», «персональна унія», «самоврядування», «шляхта».

5.5. Історично-культурні пам'ятки: Вірменський собор у м. Львів - 1363 р.; костел святого Варфоломія у м. Дрогобич - 1392 р. - XV ст.; верхній замок у м. Луцьк - друга половина XIV ст. - XV ст.; Кам'янець-Подільська фортеця - XIV- XVI ст.; Хотинська фортеця XIII- XVI ст.

6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

6.1. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.

6.2. Дати подій: 1556 – 1561рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої – відомої Січі; 1569 р. – Люблінська унія: утворення Речі Посполитої; 1586р.– утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р. – Берестейська церковна унія: утворення Української греко- католицької церкви (УГКЦ).

6.3. Персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького. Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького.

6.4. Значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клейноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література».

6.5. Історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія – 1556 –1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа – кінець XVI ст.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця – кінець XVI ст., будинок Корнякта – 1580 р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» – 1574 р.

7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.

7.1. Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620 – 1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...». Культура. Відновлення вищої

православної церковної ієрархії 1620 р.

7.2. Дати подій: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного на м. Москва; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. – Куруківська угода; 1632 р. – «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні.

7.3. Персоналії: Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича, Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили.

7.4. Значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій».

7.5. Історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів: церква Успіння – 1591 – 1629 рр., вежа Корнякта – 1572 – 1578 рр., каплиця Трьох Святителів – 1578 р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів: каплиця Боїмів – 1609 – 1617 рр.; портрет Петра Конашевича – Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного» – 1622 р.; замок у с. Підгірці (Львівська область) – 1635 – 1640 рр.; Іллінська церква у с. Суботів – 1656 р.

8. Козацька революція середини XVII ст.

8.1. Козацька революція середини XVII ст. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Внутрішньо – та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.

8.2. Дати подій: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва, Зборівський договір; 1651 р. – Берестецька битва, Білоцерківський договір; 1652 р. – Батозька битва; 1653 р. – Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654 р. – Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. – московсько-польське Віленське перемир'я.

8.3. Персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна.

8.4. Значення понять і термінів: «козацька революція», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення».

9. Козацька Україна наприкінці 50 – 80-х рр. XVII ст.

9.1. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 – 80-х рр. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

9.2. Дати подій: 1658 р. – Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівське перемир'я; 1669 р. – Корсунська угода,

визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові.

9.3. Персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича.

9.4. Значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи».

10. Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.

10.1. Гетьманщина в 1687 – 1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702 – 1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 – 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734 – 1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія.

10.2. Дати подій: 1708 р. – українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. – зруйнування московитськими військами Чортотлицької Січі, Полтавська битва; 1710 р. – «Конституція» Пилипа Орлика; 1713 р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі.

10.3. Персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія. Костя Гордієнка. Пилипа Орлика. Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Феофана Прокоповича.

10.4. Значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення/зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис».

10.5. Історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства Вільгельма Гондіуса – середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в м. Чернігів – 1679 – 1689 рр.; Покровський собор у м. Харків – 1689 р.; ікона «Покров Богородиці» (з портретом Богдана Хмельницького) – перша, половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква – 1692 – 1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ – 1696 – 1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці – 1732 р.; ікона Йова Кондзелевича «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський; гравюра Івана Мигури «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» – 1706 р.

11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

11.1. Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії Гетьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

11.2. Дати подій: 1764 р. – остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780 – 1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії; 1783 р. – закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783 р. – підкорення Російською імперією Кримського ханства.

11.3. Персоналії: Кирила Розумовського. Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, Івана Гонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Івана Григоровича-Барського.

11.4. Значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина».

11.5. Історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м. Львів – 1744 – 1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ – 1747 – 1757 рр.; ратуша в м. Бучач – 1751 р.; Покровська церква в м. Київ – 1766 р.; Троїцький собор у м. Новомосковськ (архітектор Яким Погрібняк) – 1775 – 1780 рр.; Успенський собор Почаївської лаври – 1771 – 1783 рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин – 1799–1803 рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у м. Львів (скульптор Йоганн Пінзель).

12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

12.1. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

12.2. Дати подій: 1798 р. – видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку; 1830 – 1831 рр. – польське визвольне повстання; 1840 р. – перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846 – 1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства.

12.3. Персоналії: Івана. Котляревського, Устима Кармалюка, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша.

12.4. Значення понять: і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот».

13. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

13.1. Адміністративно–територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністrowая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848 – 1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848 – 1851рр.). Досвід парламентаризму.

13.2. Дати подій: 1816 р. – створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священиків; 1833 – 1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1837р. – видання «Русалки Дністrowої»; 1848р. – скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька».

13.3. Персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Лук'яна Кобилиці.

13.4. Значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів».

14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

14.1. Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

14.2. Дати подій: 1805 р. – відкриття університету в м. Харків; 1834 р. – відкриття університету в м. Київ; 1839 р. – ліквідація царською владою греко – католицької церкви на Правобережжі.

14.3. Персоналії: Василя Каразіна, Петра Гулака-Артемовського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського.

14.4. Значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм».

14.5. Історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету – 1837 – 1843рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимиру в м. Київ – 1853 р.; пам'ятник градоначальнику та генерал–губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса: (скульптор Іван Мартос) – 1828 р.; картина Василя Штернберга «Садиба Г. С. Тарновського в Качанівці» – 1837 р.

15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

15.1. Події Кримської війни 1853 – 1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860 – 1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873 – 1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.

15.2. Дати подій: 19 лютого 1861р. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 р. – Валуєвський циркуляр; 1863– 1864 рр. – польське національно-визвольне повстання; 1876 р. – Емський указ.

15.3. Персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспринського.

15.4. Значення понять і термінів: «Київська козащина», «земство», «громадівський рух».

16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

16.1. Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

16.2. Дати подій: 1868 р. – створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873р. – створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892 р. – Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії; 1899 р. – створення Української національно-демократичної партії та Української соціал- демократичної партії.

16.3. Персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича.

16.4. Значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера».

17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

17.1. Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

17.2. Дати подій: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. – відкриття Чернівецького університету.

17.3. Персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя, Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької, Богдана Ханенка, Василя Смиренка.

17.4. Значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».

17.5. Історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м. Чернівці – 1864 – 1882 рр.; Володимирський собор у м. Київ – 1862 – 1896 рр.; будівля оперного театру в м. Одеса – 1884 – 1887 рр.; будинок з химерами в м. Київ – 1901 – 1903 рр.; будинок Полтавського губернського земства – 1903 – 1908 рр.; будинок страхового товариства «Дністер» у м. Львів – 1905 – 1906 рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому в м. Київ (скульптор Михайло Микешин) – 1888 р.; картина Миколи Пимоненка «Святочне Ворожіння» – 1888 р.; картина Сергія Васильківського «Козаки в степу» – 1890 р.; картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» – 1880 – 1891 рр.; картина Івана Труша «Портрет Лесі Українки» – 1900 р.; картина Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі» – 1902 – 1903 рр.

18. Українські землі у складі Російської імперії в 1900 – 1914 рр.

18.1. Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907 – 1914 рр.

18.2. Дати подій: 1900 р. – створення Революційної української партії (РУП); 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1905 р. – створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти».

18.3. Персоналії: Євгена Чикаленка, Миколи Міхновського, В'ячеслава Липинського.

18.4. Значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб»,

«чорносотенець», «страйк».

19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900 – 1914 рр.

19.1. Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

19.2. Дати подій: 1900 р. – обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ; 1907 р. – впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків.

19.3. Персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського.

19.4. Значення поняття «загальне виборче право».

2. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування з «Історії України» проводиться у формі складання тестів, робота над якими триває одну астрономічну годину (60 хвилин).

Загальна кількість тестів – 21. Тест складається із завдань трьох форм: завдань із вибором однієї правильної відповіді, завдань на встановлення відповідності («логічні пари») та завдань із вибором двох правильних відповідей із п'яти запропонованих варіантів відповідей.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту з історії України, – 36.

Тестові завдання містять фактологічний матеріал, що вивчається відповідно до програми з історії України та ґрунтується на набутих знаннях та вміннях кандидатів на зарахування під час здобуття базової загальної освіти.

Тестові завдання, які пропонуються на вступних випробуваннях, містять раніше вивчені знання фактичного матеріалу (дати основних історичних подій, межі історичних періодів і процесів, роки життя видатних персоналій вітчизняної історії; хід подій історичних процесів на теренах сучасної України та деяких прилеглих територій; окремі факти, які відповідають програмі) а також певні навички та вміння, які були сформовані під час навчання у загальноосвітній школі (виділення передумов історичних явищ та процесів; визначення та формулювання наслідків; встановлення простих причинно-наслідкових зв'язків).

2. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Схема оцінювання завдань вступного випробування (тестування) з історії України:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді.

Оцінюють у 0 або 1 бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

2. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари»).

Оцінюють у 0, 1, 2, 3 або 4 бали: 1 бал – за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів – за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари») або відповіді на завдання не надано.

3. Завдання з вибором двох правильних варіантів із п'яти запропонованих варіантів відповіді. Оцінюють у 0, 1, 2 бали: 1 бал – за кожен правильно вказаний варіант відповіді (цифру) із двох можливих; 0 балів, якщо не вказано жодного правильного варіанта відповіді або відповіді на завдання не надано.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту з історії України – 36.

При складанні тестових завдань кандидати на зарахування повинні знати:

- основні історичні події, їх дати або хронологічні межі;
- персоналії найбільш видатних суспільно-політичних та культурних діячів, роки їхнього життя, основні досягнення;
- хід подій головних історичних процесів, які мали прямий і безпосередній вплив на розвиток української нації, її державності та культури;
- особливості розвитку національної культури, ті культурні цінності, які становлять основу національної окремішності та ідентичності українського народу.

Кандидати на зарахування повинні вміти:

- правильно визначати дати історичних подій та хронологічні межі;
- правильно визначати відповідність історичних подій конкретним періодам;
- правильно визначати досягнення та здобутки конкретних історичних персоналій;
- правильно визначати причини і наслідки конкретних історичних подій та процесів;
- встановлювати прості причинно-наслідкові зв'язки.

Методика проведення вступного випробування охоплює такі обов'язкові етапи:

- проведення консультації перед початком вступного випробування, під час якої кандидатам на зарахування доводяться особливості складання вступного випробування в тестовому форматі, пропонується обрати із трьох конвертів, у яких містяться варіанти тестових завдань, для подальшого забезпечення друку достатньої кількості варіантів із тестовими завданнями;
- проведення інструктажу щодо правильного заповнення бланку для відповідей;
- отримання кандидатами на зарахування варіанта із тестовими завданнями та бланка для відповідей;
- розв'язання кандидатами на зарахування тестових завдань шляхом відмітки однієї правильної відповіді.

Система оцінювання результатів вступного випробування

Рівень знань	Кількість правильних відповідей	Оцінка за 12-бальною шкалою
початковий (недостатній)	1	1
	2	
	3	
	4	2
	5	
	6	
	7	3
	8	
	9	
середній	10	4
	11	
	12	
	13	5
	14	
	15	
	16	6
	17	
	18	
достатній	19	7
	20	
	21	
	22	8
	23	
	24	
	25	9

високий	26	10
	27	
	28	
	29	11
	30	
	31	
	32	12
	33	
	34	
	35	
	36	

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко О.Д. Історія України. Навч. посібн. 3-тє видання доповнене. К.: Академвидав. 2023. 560 с.
2. Василь Герасимчук. Історія України. Хронологія подій. Довідник для ЗНО. К. 2019. 80 с.
3. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза. 2005. 280 с.
4. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза. 2005. 256 с.
5. Видатні постаті в історії України IX–XIX ст.: Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети. К., 2002.
6. Греченко В.А. Історія світової та української культури з тестовими завданнями. К.: Літера. 2009. 414 с.
7. Історія України: навч. посіб. / М.В. Лазарович. К.: Знання. 2011. 683 с.
8. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б.Є. (голов. ред.) та ін. К.: Наук. Думка. 2001 – 2008.
9. Надія Харькова. Історія України. Повний курс у 49 таблицях. Опорний конспект. К. 2023. 59 с.
10. Наталія Сорочинська. Історія України. Комплексне видання для підготовки до ЗНО. К. 2023. 530 с.
11. Олена Павлова, Тетяна Мельничук. Історія української культури. К. 2019. 340 с.
12. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза. 2005. 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Безкоштовна бібліотека української літератури.
<http://ukrknyga.at.ua>
2. Інститут історії України НАН України. <http://www.history.org.ua>
3. Наукова бібліотека імені М. Максимовича Київського

національного університету імені Тараса Шевченка
<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>

4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського.
<http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
<https://nlu.org.ua/>

6. Першоджерела та наукова література в галузі української культури та історії. <http://litopys.org.ua>